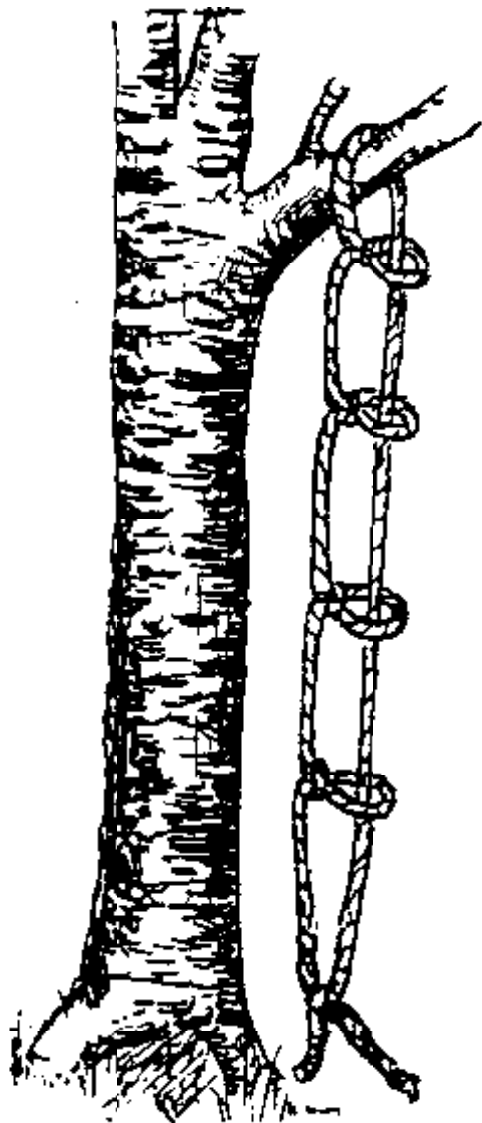

STOPNIE

GŁÓWNA KWATERA HARCERZY
LONDYN 1991

REGULAMIN STOPNI HARCERSKICH

Zatwierdzony Rozkazem Naczelnika Harcerzy L. 6/91 z dnia 17 czerwca 1991 roku.

Wprowadzony do użytku służbowego

PROGRAM PRÓB NA STOPNIE HARCERZY I INSTRUKCJA PRZEPROWADZANIA PRÓB

Równocześnie unieważniam wszystkie dotąd wydane w tej sprawie instrukcje, regulaminy i zarządzenia.

Czuwaj!

Hm. Bogdan Szwagrak
Naczelnik Harcerzy

INSTRUKCJA

PRZEPROWADZANIA PRÓB NA STOPNIE HARCERZY

1. Program próby jest podstawą programu zajęć w zastępach i drużynach.
2. Przy normalnym przeprowadzaniu prób stopnie powinny być zdobywane w wieku:

młodzik	11- 12 lat	harcerz orli	16-18 lat
wywiadowca	12 -14 lat	harcerz Rzeczypospolitej	18-21 lat
ćwik	14 -16 lat		
3. Harcerzom opóźnionym w określonym wieku można skrócić okres między jedną próbą a drugą, lub pozwolić na łącznie odbywanie prób młodzika i wywiadowcy, lub wywiadowcy i ćwika.
4. Niektóre działy programu prób mogą być zastąpione odpowiednimi sprawnościami.
5. Próba jest zakończeniem przygotowania się harcerza do zdobycia wyższego stopnia, pod kierunkiem drużynowego i powinna być zakończona biegiem harcerskim.
6. Do próby dopuszcza drużynowy po spełnieniu przez harcerza warunków dopuszczenia określonych dla każdego stopnia "Programie prób na stopnie harcerzy".

7. Próby odbywają się przed komisją.
Komisję prób na młodzika, wywiadowcę i ćwika mianuje Hufcowy przy drużynie, szczerpie lub hufcu. Komisję prób na harcerza orlego i harcerza Rzeczypospolitej mianuje Komendant Chorągwi przy hufcu lub komendzie chorągwi.
8. Komisja składa się z trzech osób /minimum/, przy czym przewodniczący posiada stopień wyższy od tego, na jaki przeprowadza komisja próbę.
W składzie komisji na Harcerza Orlego powinien być co najmniej jeden podharcemistrz, a na Harcerza Rzeczypospolitej harcistrz. Pożądane jest aby w komisji brali udział fachowcy.
9. Przewodniczącą komisji wyznacza władza mianująca komisję.
10. Próba powinna odbywać się na obozie lub wycieczce. Ważne jest przeprowadzenie części próby w formie obserwacji prac kandydata, wchodzących w skład próby.
11. Komisja decyduje jaka część próby ma być przeprowadzona pojedynczo przez poszczególnych członków komisji, a jaka przed całą komisją, ta ostatnia część powinna się odbyć na zakończenie w formie rozmowy i może się odbyć zbiorowo dla kilku kandydatów.
12. Od rozpoczęcia próby do jej zakończenia nie może upłynąć więcej niż 6 miesięcy.
13. Protokół próby sporządza się w dwóch egzemplarzach /fotokopia/, drugi egzemplarz posyła się do komendy, przy której istnieje komisja. Protokół próby podpisują członkowie komisji biorący udział w przeprowadzeniu próby.
14. Przyznanie stopnia Harcerza Rzeczypospolitej przeprowadza się przez rozkaz komendy chorągwi, innych stopni przez rozkaz komendy, przy której istnieje komisja. Przyznanie wszystkich stopni przechodzi ponadto przez rozkaz drużyny do której harcerz należy.
15. Wynik Próby wpisuje drużynowy do książeczki służbowej i wykazu służby harcerza.
16. Komendy Chorągwi prowadzi roczną statystykę przyznawanych stopni i podaje ją do wiadomości Głównej Kwatery, łącznie z innymi danymi statystycznymi.
17. Próbę można odbywać przy innej komisji.
W stosunku do harcerzy przebywających na obozach innych drużyn i kursach, musi być zgoda drużynowego lub hufcowego jednostki organizacyjnej, do której harcerz należy.
18. Instruktorzy Głównej Kwatery, imiennie przez Naczelnika Harcerzy do tego upoważnieni, mają prawo w każdej chwili sprawdzić, czy harcerze noszący oznaki danego stopnia posiadają wiadomości i umiejętności wymagane w programach odnośnej próby. Komendanci chorągwi mogą podobne uprawnienia przyznać instruktorom chorągwi do drużyn na terenie chorągwi. Hufcowi i drużynowi mają to prawo w stosunku do swoich hufców i drużyn.
19. Interpretacje przepisów programów prób, oraz udzielanie obowiązujących wyjaśnień należy do Głównej Kwatery Harcerzy.

MŁODZIK

WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY

1. Do próby na stopień młodzika może być dopuszczony chłopiec, który odpowiada następującym warunkom:
  - a) Ukończył lat 11.
  - b) Posiada 3 gwiazdki zuchowe, lub 6 miesięcy próbnej służby w drużynie harcerskiej.
  - c) Swoim zachowaniem pokazał, że stara się być harcerzem.
  - d) Brał udział w zbiórkach, oraz w jednej wycieczce harcerskiej.
  - e) Wpłaca opłaty organizacyjne - składki.
  - f) Mówi po polsku na zbiórkach i w domu.
  - g) Posiada sprawność "Znawcy Ziemi Ojczystej" - ZZO I.

PROGRAM PRÓBY.

Starający się o stopień młodzika wykaże, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie

- Umie na pamięć Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie oraz rozumie ich znaczenie.
- Wie co znaczy i do czego zobowiązuje go hasło Czuwaj?
- Zna ukłon harcerski i skautowy.
- Zna oznaki Z.H.P., lilię i krzyż.
- Wie jak wygląda przepisowy mundur harcerza.
- Zna godło i zawołanie zastępu.
- Zna nazwisko i adres zastępowego i drużynowego.
- Umie śpiewać w zespole "Wszystko co nasze".

2. Wychowanie religijne.

- Umie pacierz po polsku: Ojcze nasz, Zdrowaś Mario i Wierzę w Boga, oraz Dziesięć Przykazań Bożych.
- Umie brać udział we Mszy Św., odprawianej w języku polskim.
- Umie śpiewać w zespole "Boże coś Polskę".

3. Wychowanie narodowe.

- Zna godło niepodległej Polski.
- Umie zachować się przy oddawaniu czci sztandarowi.
- Umie śpiewać w zespole hymn narodowy "Jeszcze Polska nie zginęła".
- Zna nazwy większych polskich gór, rzek i miast oraz umie pokazać je na mapie.
- Zna następujące wydarzenia historyczne i zna ich daty: Przyjęcie Chrztu, Bitwa pod Grunwaldem, Bitwa pod Wiedniem, Bitwa pod Warszawą.

4. Zaradność i uczynność.

- Umie dbać o czystość ciała, ubrania i obuwia.

- Umie położyć łóżko i trzymać swoje rzeczy w porządku.
- Umie zachować się w razie przemoknięcia i przemoczenia nóg.
- Rozumie niebezpieczeństwo zanieczyszczenia rany.
- Zna adres najbliższego lekarza, apteki i posterunku policji.
- Wie jak zaalarmować straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
- Wykaże się dobrymi uczynkami.

5. Wychowanie fizyczne.

Umie biegać w terenie z naturalnymi przeszkodami, wykaże że umie skakać w dal i wwyż. Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych.

6. Przyrodoznawstwo.

Uda głos ptaka lub zwierzęcia będącego godłem jego zastępu, oraz opowie w jakim środowisku żyje, czym się żywi, jakich ma nieprzyjaciół i jaką posiada wartość dla otoczenia.

7. Wycieczki.

- Umie ubrać się na wycieczkę stosownie do pory roku.
- Umie spakować plecak na wycieczkę.
- Umie posłużyć się kompasem i nazwie osiem jego kierunków.
- Umie związać na linie następujące węzły: płaski, tkacki, rybacki i skrót liny.
- Umie prawidłowo obchodzić się z nożem, toporkiem i łopatką, oraz zna zasady bezpieczeństwa przy ich używaniu.
- Zna przepisy i znaki ruchu ulicznego i drogowego.

8. Harce.

- Zna musztrę jednostki, oraz umie zachować się na zbiórkach harcerskich i w terenie.
- Umie posługiwać się w terenie znakami indyjskimi oraz najprostszymi znakami rąk i gwizdkiem.
- Przejdzie wyznaczoną drogą około 1/2 km. z ustnym zleceniem złożonym z 10-12 wyrazów i poprawnie powtórzy zlecenie.
- Wykaże średnią sprawność w łatwych grach terenowych, ćwiczących wzrok i słuch.

WYWIADOWCA

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień wywiadowcy może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 12.
- b. Ma 12 miesięcy służby w stopniu młodzika lub 6 miesięcy próbnej służby w drużynie harcerskiej.
- c. Wykazał swoim zachowaniem, że stara się żyć zgodnie z Prawem Harcerskim.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, w wycieczkach harcerskich i był na obozie harcerskim.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i najważniejsze części wyprawy harcerskiej.
- g. Mówi po polsku wśród Polaków oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Tropie" i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Zdobył 5 sprawności harcerskich.
- k. Posiada sprawność "Znawcy Ziemi Ojczystej" - ZZO II.

B. PROGRAM PRÓBY

Starający się o stopień wywiadowcy wykaże iż posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie.

- Umie na pamięć "Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie" oraz rozumie ich znaczenie.
- Zna wszystkie oznaki harcerskie.
- Zna organizację drużyny i szczepu.
- Zna nazwiska i ma adresy przełożonych harcerskich, do hufcowego włącznie.
- Zna krótką historię Harcerstwa i drużyny.
- Wie kto i kiedy założył Skauting.
- Umie śpiewać w zespole co najmniej 6 pieśni harcerskich.

2. Wychowanie religijne.

- Zna główne prawdy wiary, przykazania Boże i kościelne.
- Umie służyć do Mszy św.
- Wie kto jest Papieżem i Prymasem Polski.
- Opowie o życiu swego św. patrona, lub patrona młodzieży polskiej, św. Stanisława Kostki.
- Umie śpiewać w zespole co najmniej 6 polskich pieśni religijnych.

3. Wychowanie narodowe.

- Opowie treść przeczytanej polskiej książki.
- Wie ilu Polaków mieszka w Polsce i ilu poza Polską.
- Wskaże na mapie granice Polski z 1939 r. i obecne, jej sąsiadów i krainy geograficzne.

- Opowie o najważniejszych wydarzeniach za czasów: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego.
- Zna życiorys patrona drużyny.
- Umie śpiewać w zespole co najmniej 6 pieśni ludowych i wojskowych.

4. Zaradność i Uczynność.

- Wykaże się dobrymi uczynkami, zapisanymi w dzienniczku.
- Umie sprzątać i jest uczynny w domu.
- Wypierze skarpetki, chustki do nosa, ręcznik i bieliznę osobistą.
- Umie zachować się w razie przeziębienia, zatrucia nieświeżym pokarmem, bólu brzucha, głowy zęba.
- Opatrzy fikcyjną ranę i założy bandaż zwykły i trójkątny.
- Wie co robić w wypadku krwotoku z nosa, zaproszenia oka, poparzenia, stłuczenia i ukąszenia przez owady.
- Rozumie szkodliwość używania tytoniu, alkoholu i narkotyków.

5. Wychowanie fizyczne.

- Wykona kilka podstawowych ćwiczeń gimnastycznych odpowiednich do wieku.
- Przebiegnie w sztafecie.
- W skoku w dal i wzwyż umie odbić się prawą i lewą nogą.
- Rzuci piłką palantową do celu, prawą i lewą ręką.
- Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych.
- Przepłynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Rozumie zasady bezpieczeństwa kąpieli.

6. Przyrodoznawstwo.

- Rozpozna 6 pospolitych drzew i krzewów oraz zna ich polskie nazwy.
- Rozpozna 6 pospolitych ptaków oraz zna ich życie i polskie nazwy.
- Wie co to jest ochrona przyrody i wie dlaczego i jak należy chronić ptaki.

7. Wycieczki i obozy.

- Umie prawidłowo pakować wyprawę osobistą, wycieczkową i obozową.
- Przejdzie w dobrej formie 10-12 km. z obciążeniem.
- Umie wziąć udział w ustawieniu namiotu i składaniu do transportu, oraz wie jak się z nim obchodzić.
- Oznaczy w terenie strony świata, według kompasu oraz zna różne sposoby oznaczania północy.
- Wie jak zachować się w terenie, w razie zbłądzenia.
- Narysuje 10 ważniejszych znaków topograficznych.
- Narysuje prosty szkic z przebytej łatwej drogi, około 1/2 km. w skali 1:5.000.
- Umie wiązać następujące węzły: pętlę zaciągającą się i nie zaciągającą się, więzienny, ratowniczy zwykły lub tatrzański, oraz zakończenie liny.
- Wykona dół na śmieci i latrynę.
- Wykona jakiś użyteczny przedmiot z drzewa, używając prawidłowo piły i toporka.

- Ugotuje na ogniu polowym jedną prostą potrawę, szybko zgasi ogień i zatrze jego ślady.

8. Harce.

- Zna musztrę zwartą zastępu i drużyny.
- Umie zachować się w szyku patrolowym i w miejscu ubezpieczonym zastępu.
- Przeniesie ustny meldunek, złożony z 10-15 wyrazów, do miejsca odległego około 1/2 km., pokonywując kilka przeszkód terenowych.
- Poda i odbierze depesze z 8 do 12 wyrazów, alfabetem Morsa, chorągiewkami lub tarczami.
- Wykaże znajomość gier terenowych, ćwiczących podchodzenie, maskowanie się, obserwację.

ĆWIK

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień ćwika może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył 14 lat.
- b. Ma 12 miesięcy służby w stopniu wywiadowcy.
- c. Swoim zachowaniem wykazał, że stara się żyć zgodnie z prawem harcerskim.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, całodziennych lub dłuższych wycieczkach harcerskich oraz w dwóch obozach harcerskich.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę osobistą harcerską.
- g. Mówi stale po polsku wśród Polaków i dba o czystość mowy polskiej oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Tropie" i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Zdobył 8 sprawności harcerskich.
- k. Posiada sprawność "Znawcy Ziemi Ojczystej" - ZZO III.

B. PROGRAM PRÓBY.

Starający się o stopień ćwika wykaże iż posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie.

- Opowie na zbiorce zastępu jak stosować Prawo Harcerskie w życiu codziennym.
- Zna organizację swego hufca i chorągwi.
- Zna nazwiska i ma adresy służbowe, w swoim dzienniczku, przełożonych organizacyjnych, do Komendanta Chorągwi.
- Zna krótką historię Harcerstwa i Skautingu.
- Ułoży program pracy zastępu.
- Przygotuje co najmniej jednego harcerza do próby na stopień wywiadowcy lub do próby na sprawność przydatną na obozie.
- Zna słowa i melodie co najmniej 6 pieśni harcerskich i umie prowadzić śpiew w zastępie.

2. Wychowanie religijne.

- Zna życiorysy 2 świętych, Polaków.
- Zna polskie zwyczaje związane ze Świętami Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i inne.
- Zna słowa i melodie co najmniej 6 pieśni religijnych polskich na wszystkie okresy roku kościelnego.

3. Wychowanie narodowe.

- Opowie treść 2 przeczytanych książek polskich.
- Ma ogólne wiadomości o Polakach w kraju zamieszkania.
- Narysuje mapę Polski, z granicami obecnymi i z 1939 r., głównymi rzekami i

większymi miastami.

- Wie jakie są bogactwa mineralne w Polsce i wskaże je na mapie.
- Opowie o najważniejszych wydarzeniach za czasów: Władysława Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka, Zygmunta Augusta, Stefana Batorego i Jana Sobieskiego.
- Wie kto to był: Jan Długosz, Mikołaj Kopernik, Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Wit Stwosz. Opisz kilka polskich zwyczajów ludowych, jak Śmigus-Dyngus, Dożynki, Zaduszki.
- Zna słowa i melodie co najmniej 6 pieśni ludowych i wojskowych.

4. Zaradność i uczynność.

- Wykona drobne prace domowe.
- Zrobi pracę okazową dla zastępu i drużyny.
- Wykaże się stałym oszczędzaniem pieniędzy.
- Zorganizuje i wykona sam lub z innymi harcerzami - dobry uczynek - pracę dla organizacji społecznej, lub osób potrzebujących pomocy, jednorazowo, lub pracę trwającą przez pewien czas.
- Umie posługiwać się rozkładami jazdy.

5. Samarytanka.

Wy tłumaczy szkodliwość używania tytoniu, alkoholu i narkotyków.

- Zna skład i użytek apteczki zastępu.
- Bandażuje sprawnie, bandażem zwykłym i trójkątnym, różne części ciała.
- Zna układ głównych arterii i pokaże jak tamować krwotok z żył i tętnic.
- Pokaże co zrobić w wypadkach poparzenia, odmrożenia, porażenia słonecznego, porażenia prądem elektrycznym, udławienia, ukąszenia przez psa i zmię i złamania ręki lub nogi.
- Pokaże jak gasić ubranie na płonącym, oraz jak należy zachować się wobec palenia się nafty, benzyny i innych materiałów łatwopalnych.
- Zaimprowilizuje nosze i przeniesie rannego sam lub z innym harcerzem.

6. Wychowanie fizyczne.

- Wykona poprawnie poranne ćwiczenia gimnastyczne i przeprowadzi je z zastępem.
- Biega, skoczy w dal z odbicia prawą i lewą nogą.
- Skoczy wzwyż z odbicia prawą i lewą nogą stylem nożycowym.
- Rzuci piłką palantową prawą i lewą ręką.
- Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych, oraz umie przeprowadzić je z zastępem.
- Przepłynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zna zasady bezpieczeństwa kąpieli.

7. Przyrodoznawstwo.

- Zapoznał się i podpatrzył życie w jednym z następujących środowisk przyrodniczych: góra, las, łąka, rzeka, jezioro, brzeg morski i przedstawi kronikę przyrodniczą na podstawie powyższych obserwacji.
- Rozumie konieczność ochrony przyrody.

- Wskaże na mapie Polski gdzie znajdują się puszcze i rezerваты przyrodnicze.

8. Terenoznawstwo.

- Zorientuje mapę w terenie i oznaczy na niej swoje stanowisko, przy pomocy współrzędnych prostokątnych.
- Czyta sprawnie mapę i potrafi się nią posługiwać w terenie.
- Poprowadzi według mapy do oznaczonego celu odległego 2 - 3 km., możliwie najkrótszą drogą.
- Poprowadzi z kompasem, na przełaj, około 3/4 km. w oznaczonym kierunku lub na oznaczony kąt kierunkowy, w terenie pofałdowanym lub w lesie.
- Wymierzy w terenie różne odległości własnym krokiem.
- Zrobi szkic drogi, biwaku, obozu itp.

9. Wycieczki i obozy.

- Wie z czego się składa i jak powinna być przechowywana wyprawa wycieczkowa i obozowa osobista i zastępu.
- Przejdzie w dobrej formie 12-16 km. z obciążeniem.
- Wybierze miejsce i pokieruje prawidłowo rozstawieniem namiotu.
- Wykona jedną pracę pionierską, spośród następujących: stół, piwnicę, kuchnię polową, stałą latrynę, bramę obozową lub urządzenia sportowe.
- Umie obchodzić się z siekierą i piłą przy ścinaniu drzewa, piłowaniu i rąbaniu.
- Naostrzy siekierę i piłę.
- Ugotuje nad ogniem polowym lub kuchni polowej, obiad dla zastępu, złożony z 2 potraw.

10. Harce.

- Poprowadzi zastęp marszem ubezpieczonym 2-3 km. i ubezpieczy go na postoju.
- Zna służbę obserwatora i czujki.
- Zna służbę gońca.
- Przejdzie z ustnym meldunkiem krokiem harcerskim 1 km.
- Napisze krótki meldunek.
- Prawidłowo ustawi stację sygnalizacyjną w terenie i nada oraz odbierze depeszę alfabetem Morsa tarczami i światłem.
- Zna gry terenowe i umie przeprowadzić je z zastępem.
- Umie prowadzić zastęp lub patrol na biegu harcerskim.

HARCERZ ORLI

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień harcerza orlego może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 16.
- b. Ma 12 miesięcy służby w stopniu ćwika.
- c. Swoim zachowaniem okazał że rozumie i stosuje w życiu codziennym Prawo Harcerskie.
- d. Brał udział w zbiórkach i Pracach harcerskich, dziennych lub dłuższych wycieczkach, oraz w dwóch obozach stałych lub wędrownych od przyznania stopnia ćwika.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę wycieczkową i obozową oraz wypełnioną książeczkę służbową.
- g. Mówi po polsku wśród Polaków i dba o czystość i poprawność mowy polskiej oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Trapie" i inne pisma harcerskie i książki.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Zdobył 3 sprawności wędrownicze.
- k. Posiada sprawność "Znawcy Ziemi Ojczystej" - ZZO IV.

B. PROGRAM PRÓBY.

Starający się a stopień harcerza orlego wykaże, iż posiada następujące wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie - Znajomość Harcerstwa.

- Wyjaśni jak stosuje prawo harcerskie w swoim życiu.
- Zna Organizację Harcerzy poza granicami Kraju.
- Zna historię Harcerstwa.
- Przeprowadzi zbiórkę lub wycieczkę gromady zuchów, zastępu harcerzy lub drużyny harcerzy.
- Umie prowadzić śpiew w zastępie i w drużynie.

2. Wychowanie religijne - Służba Bogu.

- Wie co to jest Kościół Katolicki.
- Zna udział Polski w dziejach chrześcijaństwa.
- Objaśni parę tekstów z Ewangelii, które mówią a miłości bliźniego i dobrych uczynkach.

3. Wychowanie narodowe - Służba Polsce.

- Orientuje się w sytuacji politycznej i warunkach życia Polaków w Kraju.
- Zna powody dla których powstała emigracja polityczna polska po drugiej wojnie światowej.
- Zna "Polonica" - pamiątki polskie w kraju zamieszkania.
- Wie jakie jest położenie Polski w Europie.
- Porówna rolnictwo i przemysł Polski z krajem zamieszkania.

- Zna najważniejsze wydarzenia historyczne od pierwszego rozbioru Polski do chwili obecnej i umie o nich opowiedzieć, uwzględniając: Legiony Dąbrowskiego, Powstanie listopadowe i styczniowe, Odzyskanie Niepodległości, Polska w drugiej wojnie światowej.
- Wie kto to był: Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Jan Matejko, Stanisław Moniuszko i wymieni kilka ich dzieł.
- Opisz kilka polskich zwyczajów ludowych, jak wianki, sobótki, andrzejki.

4. Służba Społeczna.

- Opowie jak pracuje nad swoim charakterem.
- Wykona prace dla domu i rodziny.
- Bierze udział w pracach dla drużyny, Szczepu lub innej organizacji społecznej, polskiej.
- Wykaże się pewną sumą zaoszczędzanych pieniędzy.

5. Samarytanką.

- Zna higienę życia codziennego.
- Wyjaśni szkodliwość nałogów dla rozwoju fizycznego i moralnego.
- Wykaże, że zna wszystkie czynności pierwszej pomocy w wypadkach: zranienia, poparzenia, odmrożenia, porażenia słonecznego, porażenia prądem elektrycznym i piorunem, udławienia, uduszenia, zatrucia gazem, utonięcia, ukąszenia przez psa i żmiję, zwichnięcia i złamania ręki lub nogi, oraz transport rannych w różnych warunkach.
- Zna skład i użytek apteczki wycieczkowej i obozowej.

6. Wychowanie fizyczne.

- Wykona poprawnie ćwiczenia gimnastyczne i przeprowadzi je z zespołem.
- Biega.
- Brał udział w biegach na przełaj.
- Skoczy w dal z odbicia prawą i lewą nogą.
- Skoczy wzwyż z odbicia prawą i lewą nogą.
- Pchnie kulą prawą i lewą ręką.
- Wspina się po grubej linie.
- Umie sprawnie brać udział i sędziować w grach zespołowych w dwa ognie, palancie, siatkówce i koszykówce.
- Umie prowadzić zabawy i gry ruchowe.
- Przeplynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zna zasady bezpieczeństwa kąpielni i wykaże się ich zastosowaniem w praktyce.

7. Przyrodoznawstwo.

- Zna roślinność kraju zamieszkania i umie porównać z roślinnością w Polsce.
- Rozumie potrzeby ochrony przyrody i da przykłady jak ja stosuje w praktyce.
- Wie jakie drzewa i ptaki są pod ochroną w Polsce i w kraju zamieszkania.
- Rozumie współzależność w przyrodzie.

8. Terenoznawstwo.

- Czyta dobrze różne mapy.

- Przeprowadzi według mapy do oznaczonego celu odległego 3-4 km., możliwie najkrótszą drogą.
- Przeprowadzi wywiad terenu pod kątem przydatności do harców i wykona, na oko, pobeżny ale zrozumiały szkic tego terenu.
- Narysuje bez błędu szkic drogi 3-4 km. w skali 1:10.000, posługując się busołą dowolnego typu.
- Na podstawie mapy i rozpoznania terenu, wykona plan okolicy siedziby szczerpu / drużyny, domu parafialnego w promieniu 1 km. w skali 1:10.000 zaznaczając miejsca ważne z punktu widzenia komunikacji, transportu, turystyki, handlu itp.

9. Wycieczki - Obozy - Wędrówki.

- Wie z czego się składa i jak powinien być przechowywany sprzęt obozu stałego drużyny lub obozu wędrownego zastępu.
- Pokieruje rozstawieniem i składaniem namiotów.
- Ułoży program szczegółowy całodziennej lub dłuższej wycieczki, przeprowadzi wycieczkę według tego planu oraz napisze z niej raport.
- Przejdzie w dobrej formie w ciągu 1 dnia 16-20 km. z obciążeniem.
- Wykona 1 poważniejszą pracę pionierską przydatną na obozie.
- Pokieruje pracą pionierską na obozie.
- Ułoży jadłospis obozowy z kosztorysem na tydzień dla zastępu lub drużyny.
- Umie gotować i kierować gotowaniem na obozie.
- Potrafi zorganizować higienę kuchni na obozie stałym.

10. Harce.

- Zna higienę i technikę marszu dziennego i nocnego.
- Poprowadzi zastęp marszem ubezpieczonym 6-8 km. i ubezpieczy go na postoju.
- Zna zasady obserwacji i służbę obserwatora.
- Umie pisać i przenosić meldunki.
- Nadaje i odbiera bezbłędnie depesze alfabetem Morse'a chorągiewkami, tarczami i światłem.
- Umie poprawnie wziąć udział w trudniejszych grach terenowych, dziennych i nocnych.
- Umie brać udział w organizowaniu biegów harcerskich.

HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień harcerza Rzeczypospolitej może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 18.
- b. Ma 12 miesięcy służby w stopniu Harcerza Orlego.
- c. Swoim zachowaniem okazał, że żyje zgodnie z Prawem Harcerskim.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, całodziennych lub dłuższych wycieczkach, oraz w trzech obozach stałych lub wędrownych, od przyznania stopnia harcerza orlego.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę osobistą, wycieczkową i obozową, oraz wypełnioną książeczkę służbową.
- g. Przyczynia się do utrzymania mowy polskiej wśród Polaków, czyta książki i pisma polskie oraz posiada własną biblioteczkę polską.
- h. Czyta "Na Tropie" i inne pisma i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Zdobył 5 sprawności wędrowniczych.
- k. Posiada sprawność "Obrońcy Praw Polski" albo "Obrońcy kultury Polskiej".

B. PROGRAM PRÓBY

Starający się a stopień harcerza Rzeczypospolitej wykaże, iż posiada następujące wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie. Znajomość Harcerstwa.

- Powie gawędę na wskazany temat z Prawa Harcerskiego.
- Zna organizację Z.H.P. poza granicami Polski.
- Orientuje się w sytuacji Harcerstwa w Polsce.
- Orientuje się ogólnie w międzynarodowej organizacji skautowej.
- Zna historię Harcerstwa i zarys historii Skautingu.
- Orientuje się w bibliografii harcerskiej: wskaże podręczniki, materiały i instrukcje do poszczególnych działów.
- Rozumie zasadnicze różnice metodyczne i organizacyjne pracy wychowawczej skrzatów, zuchów, harcerzy i wędrowników.

2. Wychowanie religijne - Służba Bogu.

- Zna ogólnie organizację Kościoła Katolickiego.
- Wyjaśni chrześcijański pogląd na życie małżeństwa i rodziny.
- Wyjaśni chrześcijańskie zasady sprawiedliwości społecznej.

3. Wychowanie narodowe - Służba Polsce.

- Wie co to był układ w Jałcie i dlaczego Polacy go nie uznali.

- Orientuje się w obecnej sytuacji politycznej Polski i innych krajów Europy środkowo-wschodniej, oraz orientuje się ogólnie w międzynarodowej sytuacji politycznej.
- Zna działalność organizacji polskich na emigracji.
- Wie jak może służyć sprawie polskiej społeczności w kraju zamieszkania.
- Umie porównać geografię polityczną i gospodarczą Polski z geografią polityczną i gospodarczą kraju zamieszkania.
- Orientuje się w zagadnieniach ziem odzyskanych i utraconych.
- Umie krótko scharakteryzować poszczególne okresy historii Polski: epoka budowy państwa, epoka mocarstwowa, epoka upadku, epoka porozbiorowa i epoka od pierwszej wojny światowej.
- Zna polskich przedstawicieli literatury, malarstwa, rzeźby, architektury, muzyki i nauki, ich ważniejsze dzieła i wkład do kultury świata.
- Zna polskie obrzędy, zwyczaje ludowe i zwyczaje towarzyskie.

4. Służba społeczna.

- Wykaże iż umie rozsądnie gospodarować zaoszczędzonymi pieniędzmi i żyje według budżetu.
- Umie sporządzić preliminarz budżetowy roczny, drużyny lub obozu.
- Przedstawi projekt akcji społecznej drużyny.
- Zna polskie zasady obradowania oraz umie sporządzić protokół z zebrania.
- Zna podstawowe zasady systemu demokratycznego.
- Wie jakie są główne ruchy polityczne.
- Wie jakie polskie organizacje polityczne i społeczne działają w Kraju i na emigracji.
- Rozumie rolę związków zawodowych i orientuje się w ich działaniu i znaczeniu.
- Zna działanie organizmu ludzkiego.
- Wie jak udzielić pierwszą pomocy, przed przybyciem lekarza w nagłych wypadkach.
- Zna zasady walki z chorobami zakaźnymi i rozumie ich niebezpieczeństwo.
- Rozumie potrzebę walki z alkoholizmem i innymi szkodliwymi nałogami.
- Zna system ubezpieczeń społecznych w kraju zamieszkania.
- Orientuje się w psychologicznych okresach człowieka.

5. Wychowanie fizyczne.

- Wykona ćwiczenia gimnastyczne według ułożonego przez siebie toku i przeprowadzi je z zespołem.
- Biega.
- Skoczy w dal.
- Skoczy wzwyż.
- Pchnie kulą.
- Umie sprawnie brać udział i sędziować w grach zespołowych / sportowych.
- Umie prowadzić zabawy i gry ruchowe.
- Przepłynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zorganizuje kąpiel zastępu lub drużyny, stosując wszystkie środki bezpieczeństwa.
- Orientuje się w organizacji zawodów i rozgrywek sportowych, oraz zna zasady bezpieczeństwa w sporcie.

6. Wycieczki - Obozy - Wędrówki.

- Umie przygotować wyprawę na obóz stały i wędrowny.
- Opracuje na podstawie przewodnika krajoznawczego i poprowadzi całodzienną lub dłuższą wycieczkę krajoznawczą oraz napisze z niej sprawozdanie.
- Przejdzie w dobrej formie w ciągu 1 dnia 20-24 km. z obciążeniem.
- Wybierze dobre miejsce na biwak lub obóz w terenie i pokieruje jego rozbijaniem i zwijaniem.
- Wyjaśni zasady stylu puszczańskiego i wykona parę ozdób puszczańskich.
- Umie posługiwać się w terenie mapami w różnych podziałkach.
- Zna różne sposoby rysowania szkiców.
- Umie zaprojektować i wykonać pionierskie urządzenia obozowe oraz umie pokierować ich wykonaniem.
- Umie pokierować, zgodnie z zasadami higieny, żywieniem obozu lub kolonii, oczyszczeniem wody, usuwaniem odpadków i nieczystości.
- Umie posługiwać się książką kucharską.
- We wszystkich czynnościach w terenie wykaże, że umie szanować i obserwować przyrodę.
- Wyjaśni cel prowadzenia parków narodowych.
- Orientuje się w organizowaniu wypraw za granicę z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w danym kraju / ubezpieczeń transportu, higieny itp./.

7. Harce

- Zna zasady ubezpieczenia w marszu i na postoju.
- Umie zorganizować punkt obserwacyjny.
- Zna ogólne zasady łączności.
- Zna różne środki łączności i umie posługiwać się nimi w terenie.
- Umie prowadzić gry terenowe z zastępem lub drużyną z zastosowaniem terenoznawstwa i przyrodoznawstwa, łączności, obserwacji, maskowania i podchodzenia.
- Umie organizować biegi harcerskie.

